

Memo

AAN : Leden van de commissie Maatschappelijke Omgeving
VAN : Wethouder D. van Koppen
DATUM : 29 juni 2026
BETREFT : Onderzoek Laaggeletterdheid (afdoening TZ294MO Update laaggeletterdheid)

Tijdens de vorige raadsperiode heeft de commissie MO herhaaldelijk gevraagd om geïnformeerd te worden over de stand van zaken rondom laaggeletterdheid in het Westland. Daarbij is toegezegd de commissie te informeren zodra een lokale duiding van het PIAAC-onderzoek beschikbaar zou zijn.

PIAAC is een internationaal onderzoek naar basisvaardigheden dat periodiek wordt uitgevoerd. Waar eerder nog een specifieke lokale analyse werd opgesteld door ProBiblio, is dat voor de meest recente meting niet gebeurd.

In plaats daarvan heeft het CBS, in opdracht van het ministerie van OCW, de PIAAC-cijfers gecombineerd met registerdata en vertaald naar lokaal niveau. Dit heeft geleid tot het landelijke dashboard *Basisvaardigheden in Zicht*, waarmee gemeenten inzicht krijgen in risico's op beperkte basisvaardigheden op gemeentelijk en wijkniveau.

Wij attenderen de commissie graag op het bestaan van dit dashboard en nodigen u uit hier kennis van te nemen. Het dashboard is in te zien op www.basisvaardighedeninzicht.nl.

Duiding van de beschikbare data

De gegevens uit het dashboard vragen om een zorgvuldige interpretatie. Het gaat niet om directe metingen van laaggeletterdheid, maar om modelmatige inschattingen op basis van kenmerken zoals opleidingsniveau, leeftijd en arbeidsmarktpositie. Daarmee geven de cijfers vooral een indicatie van waar risico's groter of kleiner zijn.

Daarnaast geldt dat de betrouwbaarheid afneemt naarmate naar kleinere gebieden wordt gekeken. Op kernniveau zijn de aantallen vaak te laag om harde conclusies te trekken. Om in de toekomst beter onderbouwde keuzes te kunnen maken, wordt binnen de Lokale Educatie Agenda gewerkt aan een signaleringsinstrument dat moet helpen om gericht op lokaal niveau te sturen.

Algemene beschouwing Westland

Op basis van het dashboard ontstaat het volgende algemene beeld:

- In Nederland heeft circa 22% van de volwassenen moeite met basisvaardigheden.
- In het Westland ligt dit aandeel met circa 21% op een vergelijkbaar niveau, wat neerkomt op ongeveer 18.000 inwoners.
- Kenmerkend voor het Westland is dat een relatief groot deel van de doelgroep bestaat uit NT1-volwassenen (circa 65%), tegenover circa 35% NT2¹.
- Daarnaast is een groot deel van de doelgroep werkzaam, wat vraagt om een andere benadering dan in gemeenten waar de doelgroep vaker niet werkt.

¹ NT1 staat voor mensen met Nederlands als eerste taal, NT2 staat voor mensen met Nederlands als tweede taal.

Memo

Kwalitatief onderzoek laaggeletterdheid

Aanvullend is in opdracht van de gemeente een kwalitatief onderzoek uitgevoerd door een student sociologie van de Erasmus Universiteit Rotterdam, gericht op ervaringen en belemmeringen van inwoners met beperkte basisvaardigheden.

Uit dit onderzoek komt naar voren dat laaggeletterdheid vaak lang verborgen blijft. Schaamte speelt hierin een grote rol. Betrokkenen proberen hun beperking te verhullen, bijvoorbeeld door situaties te vermijden of hulp te vragen aan mensen in hun directe omgeving, zonder dit expliciet te maken. Problemen worden daardoor vaak pas zichtbaar wanneer deze informele steun wegvalt of wanneer de complexiteit van bijvoorbeeld overheidscommunicatie toeneemt.

Laaggeletterdheid blijkt daarmee niet alleen een individueel probleem, maar ook sterk afhankelijk van de sociale context waarin iemand zich bevindt.

Aanbevelingen uit het onderzoek

Het onderzoek laat zien dat een effectievere aanpak vraagt om een meer persoonlijke en toegankelijke benadering. Daarbij komt het volgende naar voren:

- zet sterker in op persoonlijk contact en het actief benaderen van de doelgroep;
- maak communicatie eenvoudiger en toegankelijker, en bied daarbij altijd een duidelijk alternatief voor digitaal contact, zoals een telefoonnummer of een fysiek contactpunt;
- zorg dat ondersteuning laagdrempelig en zo veel mogelijk in een vertrouwde omgeving wordt aangeboden;
- betrek de directe omgeving van de doelgroep nadrukkelijker, omdat juist daar signalering en ondersteuning vaak begint;
- ondersteun professionals beter in het herkennen van signalen van laaggeletterdheid en het bespreekbaar maken daarvan;
- blijf investeren in samenwerking tussen onderwijs, zorg, welzijn en andere betrokken organisaties.

Vervolg en beleidsinzet

Deze aanbevelingen worden meegenomen in de verdere beleidsontwikkeling. Concreet betekent dit dat wordt ingezet op het versterken van professionals, onder meer door trainingen in het herkennen van laaggeletterdheid. In 2024 en 2025 zijn hiervoor reeds stappen gezet in 's-Gravenzande. In 2026 wordt dit verder uitgerold naar kinderopvangorganisaties in het gehele Westland, gevolgd door het onderwijs. Hier leren professionals om laaggeletterdheid bij ouders te herkennen en om op een goede manier het gesprek te kunnen voeren om hen naar aanbod door te verwijzen.

Ook op het gebied van communicatie worden verdere verbeteringen doorgevoerd. Daarbij wordt niet alleen ingezet op begrijpelijke taal, maar ook op het bieden van laagdrempelig contact, bijvoorbeeld via telefonische of fysieke aanspreekpunten naast digitale kanalen.

Daarnaast wordt samengewerkt in een lokaal taalnetwerk met maatschappelijke partners. Op regionaal niveau vindt samenwerking plaats met de gemeenten Den Haag, Delft, Rijswijk en Midden-Delfland. Binnen deze samenwerkingen is onder meer aandacht voor het versterken van de aanpak richting werkgevers, zodat ook via de werkvloer beter zicht ontstaat op laaggeletterdheid en passende ondersteuning kan worden geboden.

Tot slot wordt de samenwerking tussen onderwijs, zorg en welzijn verder versterkt, zodat signalering, ondersteuning en doorverwijzing beter op elkaar aansluiten.